

Tổng quan về giải quyết tranh chấp

MPP6-L10

Thảo luận các bài đọc

- Cơ chế giải quyết tranh chấp truyền thống trong xã hội Việt Nam
- Tình huống Vedan
 - Tranh chấp lợi ích giữa các chủ thể nào
 - Các kênh phát hiện xung đột
 - Các kênh giải quyết tranh chấp thực tế
 - Hiệu quả của từng kênh giải quyết tranh chấp
 - Vai trò của tòa án trong giải quyết xung đột lợi ích giữa các bên

Thực tế pháp luật: Luật đất đai 2013

- Sở hữu toàn dân về đất đai
- Nhà nước có quyền thu hồi đất
- Nhà nước giữ quyền định giá đất
- Người dân có quyền sử dụng, khai thác và hưởng dụng, chuyển đổi và chuyển nhượng, thế chấp và thừa kế QSD đất; song phải chấp hành QĐ thu hồi đất của nhà nước, bàn giao lại đất cho Nhà nước

Xung đột lợi ích kinh tế

- Nhà nước: Chính quyền địa phương
- Nhà đầu tư: chủ dự án kinh doanh BĐS
- Người dân

Tranh chấp đất đai

- 2010-2012: 700.000 vụ khiếu nại, khiếu kiện đất đai
- 70% các vụ khiếu nại liên quan đến thu hồi đất, giá đất, đền bù, tái định cư
- 9 tháng đầu năm 2013: 767 vụ việc khiếu nại đông người tới trụ sở cơ quan Đảng, Chính phủ
- Hành xử quá khích: Đoàn Văn Vươn, Văn Giang, Dương Nội, Thái Bình

Các kênh phòng ngừa và giải quyết tranh chấp

- Tuyên truyền phổ biến pháp luật
 - Luật Phổ biến giáo dục pháp luật 2012
- Tiếp dân, đối thoại với người sử dụng đất
 - Luật Tiếp dân 2013
- Giải quyết khiếu nại tố cáo
 - Luật khiếu nại 2011; Luật Tố cáo 2011
- Tố tụng hành chính
 - Luật tố tụng hành chính 2010 (0,25% khởi kiện)
- Biểu tình, động loạn

Tranh chấp hành chính

- Phản ánh, kiến nghị (MTTQ, HĐND, Ban Dân nguyện)
- Khiếu nại: Bị vi phạm quyền => Luật khiếu nại 06/11/2011
 - Khiếu nại hành chính
 - Đơn khiếu nại gửi cơ quan dân cử (tiếp dân)
 - “Khiếu nại vượt cấp”, khiếu nại tới báo chí, khiếu nại lung tung
 - Vấn đề: “Khiếu kiện đồng người”
- Tố cáo: Luật tố cáo 6/11/2011
 - Tố cáo tội phạm
 - Tố cáo hành vi sai trái của công chức/cơ quan nhà nước
- Khởi kiện hành chính => Luật tố tụng hành chính 2010

Tình hình khiếu nại, tố cáo 2012

Về công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo, năm 2012 so với năm 2011 giảm đáng kể về số lượng đơn thư và số vụ việc khiếu nại, tố cáo nhưng số lượng đoàn đồng người tăng.

Thanh tra Chính phủ đã xử lý 13.860 trong tổng số **13.980** đơn thư tiếp nhận (giảm 27,24%),

Các bộ, ngành tiếp nhận, xử lý **19.099** đơn thư khiếu nại, tố cáo (giảm 11,3%),

Các địa phương tiếp nhận và xử lý **103.684** đơn thư khiếu nại, tố cáo (giảm 9,5%).

Về kết quả giải quyết khiếu nại, tố cáo, Thanh tra Chính phủ kết luận và báo cáo Thủ tướng Chính phủ giải quyết 48/80 vụ việc Thủ tướng Chính phủ giao, các Bộ, ngành giải quyết được 84,5%, các địa phương giải quyết được 85,61% vụ việc khiếu nại, tố cáo thẩm quyền.

Nội dung khiếu nại, tố cáo

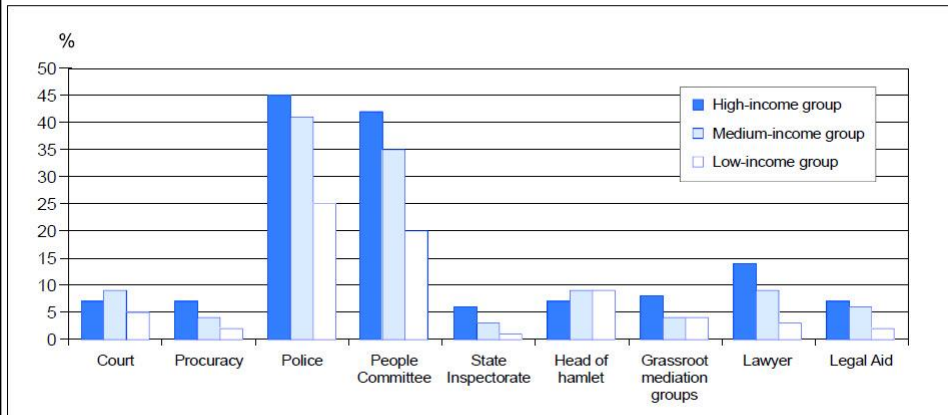
- Nội dung khiếu nại của công dân tập trung chủ yếu liên quan đến đất đai (chiếm trên 70%), trong đó:
 - Tập trung nhiều nhất là khiếu nại việc bồi thường, hỗ trợ, tái định cư khi Nhà nước thu hồi đất để thực hiện các dự án phát triển kinh tế - xã hội;
 - Khiếu nại đòi lại đất cũ, tranh chấp đất đai trong nhân dân qua các thời kỳ nhưng chưa được giải quyết dứt điểm;
 - Khiếu nại về nhà ở (đòi nhà cho thuê, cho mượn, cho ở nhờ, đòi nhà thuộc diện thực hiện các chính sách của Nhà nước về quản lý nhà.
 - Khiếu nại về chính sách xã hội, hoạt động tư pháp

Tranh chấp mang tính dân sự

- Thương lượng
- Hòa giải
- Xu hướng: “hình sự hóa, hành chính hóa việc dân sự, lao động, thương mại”
- Giải quyết tranh chấp bằng trọng tài thương mại
- Tòa án (riêng lĩnh vực dân sự có 03 tòa: tòa dân sự, tòa kinh tế, tòa lao động)

Niềm tin vào các thể chế

Graph 5: Access to legal institutions crosstabbed with income level

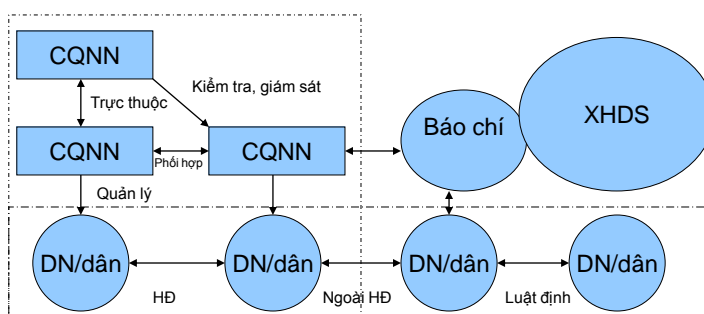
Percentage of interviewees indicating having accessed selected legal institutions, disaggregated by income level.

Hòa giải cơ sở

- BTP 1999-2012: toàn quốc có 625.000 hòa giải viên, 3,8 triệu vụ việc được hòa giải, thành công 80%)
- Luật hòa giải cơ sở 2013
- Bắt buộc hòa giải: đất đai, lao động
- Điều tra 2008: 1% hộ dân đã từng sử dụng tòa án trong 02 năm trước khảo sát, 10% DN đã từng sử dụng tòa án trong 03 năm trước khi khảo sát

Phân loại xung đột lợi ích (1)

- Giữa cơ quan nhà nước với nhau
- Giữa cơ quan nhà nước với DN/người dân
- Giữa DN/người dân với nhau
- Giữa người dân, nhà nước, xã hội dân sự, báo chí

Phân loại tranh chấp (2)

- Tranh chấp pháp luật
 - Tranh chấp mang tính hiến pháp => Luật HP
 - Tranh chấp hình sự => Luật HS
 - Tranh chấp hành chính => Luật HC
 - Tranh chấp dân sự => Luật DS
 - Tranh chấp an sinh xã hội => Bảo hiểm, ASXH
 - Tranh chấp khác (ví dụ vị thành niên, bảo vệ môi trường, phá sản, đạo đức)
- Các tranh chấp khác (cộng đồng, sắc tộc, tôn giáo, niềm tin, ý thức hệ, thể hệ) được giải quyết bởi pháp luật và quy phạm xã hội

Tranh chấp hiến pháp

- Xung đột lợi ích giữa các cơ quan nhà nước TW, TW- Địa phương, tranh chấp giữa các địa phương
- Tranh chấp giữa nhà nước, người dân, xã hội dân sự về các quyền quy định tại HP (bảo hiến)
- Tranh chấp giải thích HP
- Dự thảo HP 2013 => Hội đồng bảo hiến (§ 121-122)

Luật hình sự

- Truyền thống hình luật
- Tội, Tội danh
- Trách nhiệm hình sự
- Tố tụng hình sự (suy đoán vô tội):
 - Khởi tố vụ án
 - Khởi tố bị can
 - Buộc tội
 - Bào chữa
 - Tranh luận
 - Xét xử, sơ thẩm, phúc thẩm, giám đốc thẩm, tái thẩm